

ОСОБЛИВОСТІ ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

к.е.н., ст. викладач **Касьяненко Т.В.**,
студент **Прокопенко М.О.**
Сумський державний університет (Україна)

Тема даного дослідження є актуальною тому, що податкова система відіграє важливу роль в розвитку економіки будь-якої держави, адже вона визначає суму податків, зборів, інших обов'язкових платежів і внесків до бюджету і державних цільових фондів, які діють у встановленому законом порядку.

В становленні податкової системи ЄС можна виділити чотири основних етапи, починаючи з XIX століття. За цей час вона постійно змінювалася, удосконалювалася та набула певних особливостей. Зі створенням ЄС (Маастрихтський договір підписаний у 1992 р. і введений в дію у 1993 році), поглиблення європейської економічної інтеграції закономірно обумовили розвиток концепції міждержавної *податкової гармонізації*, що передбачає розробку загальної стратегії країн у сфері оподаткування на відповідному етапі інтеграційної взаємодії, координацію податкової політики, систематизацію та уніфікацію окремих податків і податкових систем країн, що входять до складу міжнародних регіональних об'єднань.

Маастрихтським договором також визначені основні положення країн ЄС щодо уніфікації непрямих податків: ПДВ сплачується в країні походження, єдність основної ставки ПДВ (не менше 15%) та пільгової (не менше 5%), обмежене коло товарів, яке може бути звільнено від сплати ПДВ (переважно соціального призначення); уніфікація акцизів - на деякі товари (чай, сіль, цукор) відмінені, на інші (включаючи каву) встановлені єдині ставки. Також гармонізовані правила визначення оподатковуваного прибутку, зокрема, в частині амортизацій, системи консолідованої звітності, звітного періоду – один рік, інвестиційних пільг.

Таким чином, податкова політика Європейського Союзу може розглядатися як система заходів, які проводяться інститутами та органами ЄС, а також його державами-членами з метою:

- гармонізації податкового законодавства держав – членів ЄС;
- усунення податкових бар'єрів та податкової дискримінації на внутрішньому ринку ЄС;
- забезпечення реалізації основних свобод, передбачених Договором про ЄС (свободи переміщення товарів, осіб, послуг, капіталів);
- неприпустимості недобросовісної податкової конкуренції юрисдикцій держав – членів ЄС;
- розробки нових принципів та механізмів усунення подвійного оподаткування;
- узгоджених дій у боротьбі з податковими правопорушеннями.

На сьогодні, враховуючи специфіку бюджетно-податкової політики та систем оподаткування кожної країни, в ЄС відмовились від створення єдиної податкової системи. Замість цього було вирішено привести законодавства країн – членів ЄС з питань оподаткування у відповідність Договору про ЄС та дотримання певних принципів: пропорційності, субсидіарності, одноголосності, податкової недискримінації та нейтральності оподаткування

Перші два принципи - пропорційності і субсидіарності виконують роль «вмонтованих стабілізаторів», — з одного боку, вони обмежують роль інституцій Євросоюзу, відстоюючи тим податковий суверенітет держав-членів ЄС, а з другого – забезпечують ефективність проведення податкової гармонізації.

На сьогодні в ЄС входить 27 європейських країн. Величина податків до ЄС загалом визначається тим, як давно дана країна стала членом ЄС та особливостей даної країни. Таким чином, можна виділити такі тенденції:

1. Рівень оподаткування (частка податкових надходжень у ВВП) в «старих» (ЄС-15) і «нових» членах (ЄС-12) коливається від 28-29% (Литва, Словаччина) до 49-51% (Данія, Швеція) Середній показник рівня оподаткування в країнах ЄС дорівнює 37,4 відсотка. Для Швеції, а також Австрії, Бельгії, Італії та Люксембургу частки надходжень у ВВП непрямих, прямих податків, а також соціальних платежів збалансовані.

2. «Нові» члени ЄС мають суттєвий внесок податків на споживання в загальних надходженнях (в середньому на 8-10 % більше, ніж в ЄС – 15). Вони мають більш енергоємні технології і, як наслідок, оподаткування енергоносіїв податком на додану вартість.

3. Спільним для країн ЄС є те, що частка акцизу на енергоносії в надходженнях акцизного податку значна і коливається від 54% – у Великобританії до 80% – в Італії.

4. «Податковий демпінг» з боку «нових» країн ЄС призвів до значній диференціації в прямому оподаткуванні мобільних баз (капітал, праця).

Таким чином, у кожній з країн ЄС в системі оподаткування існують свої особливості, які налаштовані на рівень розвитку країни, а також залежать від того, наскільки давно країна увійшла до Союзу. Проаналізувавши дану інформацію та статистику, можливо розробити таку податкову систему України, яка буде відповідати загальним принципам оподаткування країн-членів ЄС та призведе до покращення економічного стану України.